

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

In Conversione S. Pauli.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

IN CONVERSIONE S. PAULI.

De persecutionibus etiam nunc Ecclesiam affligentibus, & vera obedientia.

S E R M O I.

*Saule, Saule quid me persequeris? Act. 9. 3.**Paulus con-
versus conver-
tit gentes, et-
iam hodie.**Idque tripli-
citer;
Exemplo, O-
ratione, do-
ctrina.
Festivitas con-
versionis tri-
plicem adfert
utilitatem,
1. Spem venie.*

Merito quidem, dilectissimi, conversio Doctoris gentium ab univ-
ersitate gentium festivis gaudiis hodie celebratur. Multos enim ab
hac radice ramos prodiisse videmus. Conversus Paulus, conversionis
minister factus est in universo mundo. Et multos quidem olim in car-
ne adhuc, sed non jam secundum carnem ambulans, prædicationis offi-
cio convertit ad Deum; nunc quoque in ipso felicius vivens, & apud
ipsum, ne adhuc quidem cessat ab hominum conversione: dico autem
exemplo, oratione, doctrina. Propterea denique conversionis eius me-
moria frequentatur, quod & ipsa quoque memorantibus utilis invenia-
tur. In hac enim memoria & peccator spem veniæ concipit, & provo-
catur ad pœnitentiam, & qui jam pœnitet, perfectæ conversionis accipit
formam. Quis desperet ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis,
quandoquidem Saulum audiat adhuc spirantem minarum, & cædis in
discipulos Domini, subito factum vas electionis? Quis dicat iniquitatis
pondere pressus, assurgere jam ad studia meliora non valeo: quando in
ipso itinere quo sanguinem sitiens Christianum, dirum toto pectore virus
efflabat, persecutor crudelissimus in fidelissimum repente mutatus est
prædicatorem? Magnificè siquidem in hac una conversione & miseri-
cordiæ magnitudo, & efficacia gratiæ commendatur.

Act. 9. 3.

Subito (ait Lucas^a) circumfulsit eum lux de cælo. O verè inæstima-
bilis divini dignatio pietatis! Illustrat cœlesti fulgore vel à foris, intus
adhuc luminis incapacem. Qui necdum infundi poterat, divina saltem
circumfunditur claritate. *Et vox facta est.* Lucis & vocis testimonia cre-
dibilia facta sunt nimis; nec dubitare est de veritate quæ sese ingerit per
utrasque, oculorum scilicet auriumque fenestras. Sic nimirum, sic in
Jordane quoque supra caput Domini & columba apparuit, & vox sonuit:
sic & in monte quando transfiguratus est coram Discipulis, & claritas
visa est, & vox nihilominus Patris audita: *Saule, Saule, quid me perse-
queris?* Verè deprehensus est Saulus: non est dissimulandi locus, non
est facultas ulla negandi. In manibus sunt epistolæ crudelissimæ lega-
tionis, auctoritatis execrandæ, potestatis iniquæ. *Quid me persequeris?*
inquit. An non persequeretur Christum, qui Christi membra trucidaba-
bat in terris? An verò persecuti sunt Christum, qui sacratissimum illud
corpus

*Fidelium per-
sequutio ipsius
Christi cen-
setur.*

corpus crucis affixere patibulo, & non persequeretur eum qui aduersus corpus eius quod est Ecclesia (est enim corpus eius etiam ipsa) odio furebat in quo? Denique si proprium sanguinem dedit in pretium redemptionis animarum, non tibi videtur graviolem ab eo sustinere persecutionem, qui suggestione maligna, exemplo pernicioso, scandali occasione, avertit ab eo animas quas redemit, quam à Judæo qui sanguinem illum fudit.

Agnoscite dilectissimi & expavescite consortia eorum qui salutem impediunt animarum. Horrendum penitus sacrilegium, quod & ipsorum videtur excedere facinus, qui Domino maiestatis manus sacrilegas injecerunt. Videbatur jam cessasse persecutionis tempus, sed ut palam factum est, nunquam deest persecutio Christiano, sed neque Christo. Et nunc quod gravius est, ipsi Christum persequuntur, qui ab eo utique Christiani dicuntur. Amici tui DEUS & proximi adversum te appropinquaverunt & steterunt. Coniurasse videtur contra te universitas populi Christiani à minimo usque ad maximum: à planta pedis usque ad verticem non est sanitas ulla: egressa est iniquitas à senioribus, iudicibus, vicariis tuis, qui videntur regere populum tuum: non est jam dicere, Ut populus, sic Sacerdos; quia nec sic populus, ut Sacerdos. Heu, heu Domine Deus, quia ipsi sunt in persecutione tua primi, qui videntur in Ecclesia tua primatum diligere, gerere principatum! Arcem Sion occupaverunt, apprehenderunt munitiones, & universam deinceps liberè & potestativè tradunt incendio civitatem. Misera eorum conversatio, plebis tuæ miserabilis subversio est. Atque utinam sola hac parte nocerent. Effet fortè qui Dominica præmonitus & præmunitus exhortatione, daret operam ipsorum non exempla imitari, sed observare præcepta, juxta illud ^b: *Quæ dicunt facite, & ad opera eorum nolite respicere.* Nunc autem dati sunt sacri gradus in occasionem turpis lucri, & quæstum æstimant pietatem. Copiosissimæ siquidem pietatis inveniuntur in suscipienda (imò accipienda magis) animarum cura; sed hæc apud eos cura minor, & de animarum salute novissima cogitatio est. An verò Salvatori animarum gravior ulla esse poterat persecutio? Iniquè agunt & cæteri contra Christum, multique sunt nostris temporibus Antichristi. Meritò tamen & crudeliorem eam censet persecutionem pro acceptis beneficiis, & graviolem sentit pro potestate, quam propriis sustinet à ministris: licet alii quoque multi contra proximorum salutem multifariè multisque modis & variis occasionibus agere videantur. Hæc videt CHRISTUS & fileat; hæc Salvator patitur & dissimulat. Propterea dissimulemus nos quoque necesse est, & fileamus interim,

Sermones S. Bernardi,

S

maxi-

Salutem animarum impedire, gravissima persecutio est.

Nunquã deest persecutio Christiano, adeoq; Christi.

NOTA. Prælati & Pastores mali maximi persecutores Christi.

b Matt. 23: a Sacros Ordines in turpis lucri occasionem cedere deplorat.

maximèque de Prælati nostris, Magistris Ecclesiarum. Sic nimirum, sic placet & ipsis, ut evadant nunc humana iudicia, veniatque semel iudicium grave his qui præfunt, & potentes patiantur tormenta potenter.

*Detractores
& scandali
auctores, et-
iam Christi
persecutores.
¶ Rom. i. d*

Vereor, dilectissimi, ne quis fortè sit & in nobis Domini persecutor; quia manifesta docuit ratio, impedire salutem, esse persequi Salvatorem. Quas ego de salute animæ meæ fratri illi gratias agere possum, qui mihi propinat detractionis fraternæ venenum? Merito *detractores Deo odibiles* describuntur^c, tanquam persecutores. Quid & is qui exemplo suo ad remissius agendum cæteros provocat, aut singularitate turbat, aut inquietat curiositate, aut impatientia sua & murruratione molestat, aut quocumque modo contristat spiritum Dei qui in eis est, scandalizans unum de minimis istis credentibus in eum? Nonne & hic manifestè persequitur Christum? Ut ergo persecutorum & nomen & crimen longè sit semper à nobis, obsecro vos dilectissimi, benignos semper & mites exhibeamus nos, invicem supportantes in omni patientia, & ad id quod melius & perfectius est, alterutrum provocantes. Quis enim servus sufficere sibi putat non persequi Dominum, sed nec obsequi Domino? Quam habiturus est gratiam, si ut non resistit, sic nec assistit quidem? Denique si quis adeo pusillanimis est, ut satis sibi reputet nec persecutorem esse nec coadiutorem Dei, audiat quid ipse loquatur^d: *Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dissipat.*

*d Matt. 12. c
Luc. 11.*

*“
e Act. 9. a*

f Rom. 10

*Leviora etiam
peccata quam
studiosè ca-
venda.*

Saule, Saule, quid me persequeris? Et ille: Quis es Domine^e? Hinc profectò datur intelligi quia verè circumfusa erat illi claritas, non infusa. Audiebat Paulus vocem Domini, sed faciem Domini non videbat, quoniam erudiebatur ad fidem: ut & ipse postea docuit, *fides ex auditu est^f*. *Quis es?* Inquit. Ignotum enim persequebatur, & ideo consequutus est misericordiam, quia ignorans in incredulitate hoc fecit. Discite ex hoc, Fratres, justum iudicem Deum, non modò quid fiat, sed & quo animo fiat, considerate: & cavete deinceps ne quis parva reputet, quamlibet parva scienter delinquere convincatur. Nempe dicat in corde suo, *Levia sunt ista, non curo corrigere: non est magnum si in his maneam venialibus minimisque peccatis.* Hæc est enim dilectissimi, impœnitentia, hæc blasphemia in Spiritum Sanctum, blasphemia irremissibilis. Paulus quidem blasphemus fuit, sed non in Spiritum Sanctum, quia ignorans fecit in incredulitate: non in Spiritum Sanctum blasphemans: ideo consequutus est misericordiam.

*“
* al. peris.
g Matt. 2. d*

Quis es Domine? Et Dominus ad eum: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Ego sum Salvator, quem tu persequendo petis. Ego sum de quo tu in lege tua legis prædictum quod nescis impletum^g, quia Na-
zarenus*

gareus vocabitur. Et ille: Domine, quid me vis facere? Hæc planè fratres, perfectæ conversionis est forma. Paratum, inquit ^b, cor meum Deus, paratum cor meum. Paratus sum & non sum turbatus, ut custodiam mandata tua ⁱ. Domine, quid me vis facere? O Verbum breve, sed plenum, sed vivum, sed efficax, sed dignum omni acceptione. Quàm pauci inveniuntur in hac perfectæ obedientiæ forma, qui suam ita abjecerint voluntatem ut ne ipsum quidem cor proprium habeant, ut non quid ipsi, sed quid Dominus velit, omni hora requirant, dicentes sine intermissione: Domine, quid me vis facere? Et illud Samuelis ^k: Loquere Domine, quia audit servus tuus. Heu plures habemus Evangelici illius cæci, quam novi Apostoli imitatores. Quid vis (ait Dominus ad cæcum illum ^l) ut faciam tibi? Quanta est miseratio tua Domine, quanta dignatio tua? Siccine Dominus quærit ut servi faciat voluntatem? Verè cæcus ille, quia non consideravit, non expavit, non exclamavit. Absit hoc Domine, tu magis dic quid me facere velis. Sic enim decet, sic omnino dignum est, non meam à te, sed à me tuam quæri & fieri voluntatem. Videtis, Fratres, quia verè necessaria erat hoc in loco conversio? Sic profecto, sic multorum usque hodie pusillanimitas & perversitas exigit, ut ab eis quæri oporteat. Quid vis ut faciam tibi? Non ipsi quærant: Domine, quid me vis facere? Considerare necesse habent Ministri & Vicarii Christi, quid sibi præcipi velint: non ipsi considerant quæ voluntas sit præceptoris. Non est obedientia eorum plena, non in omnibus parati sunt obsequi, non per omnia sequi proposuerunt eum, qui non suam, sed Patris venit facere voluntatem. Discernunt & dijudicant eligentes in quibus obediunt imperanti, imo in quibus Præceptorem suum ipsorum obedire necesse sit voluntati. Huiusmodi itaque etsi tolerari se videant, & condescendendi ac morem geri infirmitati suæ, proficiant obsecro, pudeátque semper parvulos inveniri, ne quando fortè audiant: Quid debui vobis facere, & non feci? & ab utentibus patientia & benignitate Prælati, fiat tandem multitudo exhibitæ miserationis cumulus justæ damnationis.

Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad illum: Surge, & ingre-
 re civitatem, ibi dicetur tibi, quid te oporteat facere. O sapientia suaviter
 verè universa disponens! Eum cui tu loqueris, erudiendum de voluntate
 tua mittis ad hominem, ut socialis vitæ commendetur utilitas, & edoctus
 per hominem, discat & ipse secundùm datam sibi gratiam hominibus sub-
 venire. Ingredere civitatem. Videtis, Fratres, non sine divino consilio
 factum esse, ut hanc civitatem Domini virtutum ingrederemini, divinam
 discere voluntatem? Planè qui te salubriter terruit, & convertit cor tu-
 um ad desiderandam voluntatem suam, ipse tibi dixit, Surge, & ingre-
 dere civitatem.

b Psal. 56. b

i Psal. 118. h
 Perfecta Pau-
 li obedientia,
 & propria vo-
 luntatis abdi-
 catio commen-
 datur.

k 1. Reg. 3. b

l Matt. 10. &
 Luc. 18. g

Religiosi pro-
 prie magis
 quam Præla-
 torum volun-
 tatis studiosi
 perstringuntur.

Canobitica seu
 socialis vitæ
 utilitas.

Conversis re-
senter & ca-
rentibus con-
solatione cœ-
lesti quid sa-
ciendum.

civitatem. Sed audi quàm manifeste in his quæ sequuntur, voluntaria simplicitas & Christiana commendatur mansuetudo. *Apertis oculis nihil videbat: ad manus autem trahatur ab his qui comitabantur eum.* Fœlix cæcitas, qua malè quondam illuminati in prævaricatione, tandem in conversione oculi salubriter excæcantur. Sanè quod triduo Paulus sine cibo manet persistens in oratione, ad eos maximè pertinet, qui noviter seculo abrenunciantes, necdum in cœlesti consolatione respirant. Sustineant ergo & ipsi Dominum in omni patientia, orent sine intermissione, quærentes, petentes, pulsantes: quia exaudiet eos Pater cœlestis in tempore opportuno. Non obliviscetur eorum in finem, veniet & non tardabit. Si triduo sustinueris eum non habens quod manduces, confide quia miserator & misericors Dominus jeiunum te non dimittet.

1. Tim. 5. d

Visonibus non
temerè &
præpropere
credendum;
Exemplo Sa-
nania.

Exinde jubetur Ananias manus imponere Saulo, sed tanquam benè eruditus, non continuò acquiescit. Vide enim si non etiam Paulus ipse doctrinam hanc deinde tradidit discipulo: *Nemini, inquit, manus imponas. Vidit (ait Dominus) virum imponentem sibi manus ut visum recipiat.* Fratres, Paulus hoc cum vidisset, non continuò illuminatus est. Nunquid non expectavit Ananiæ manum, quia venturum eum fortè in somnis prævidit? Hæc dico, charissimi, quia vereor ne quis fortè sit inter vos, qui solo se somnio præsumat illuminatum esse: nec jam æquanimiter patiatur ad manum trahi, sed ductorem sese profiteatur aliorum. Cui enim necdum administrationis cura injuncta est, cui necdum credita dispensatio, cui necdum præceptum ut videat & provideat his qui apertos oculos habentes nil vident? Quid hoc præsumere tentat, nisi quia meditatur inania, & quasi omnia vana sectatur? Caveamus ab hoc vitio, Fratres, semper, quod in nobis est, abiecti eligamus esse, & ad manus trahi, mansuetudinem & humilitatem discentes à Christo Domino: cui est honor & gloria in sæcula sæculorum, Amen.

* Hæc verba in Bibliis correctis includuntur parenthesi, ut sint verba Luca historiam Apost. scribentis, hic Christo tribuuntur.

DE CONVERSIONE S. PAULI,

S E R M O II.

CONversus est hodie Paulus, imo Saulus conversus, versus est in Paulum. Siquidem factus est tanquam Evangelicus ille parvulus, de quo *Matt. 18. a* Dominus ait: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum.* Fortè enim seipsum dicebat. Nimirum ipse magnus Dominus & laudabilis nimis, ipse parvulus qui datus est nobis; nec

hec tamen magnus interim, sed parvulus exhibetur, ut seipsum faciat gratum & efficax necessariae parvitas exemplum. Ad parvulum ergo fit conversio tua, ut discas parvulus esse: tu quoque cum converteris, parvulus fias. Enimverò audi quàm evidentè ipsum tibi (in quo constituit formam conversionis) parvulum manifestat, signanter ea quæ sunt parvuli in seipso imitanda proponens: *Discite à me*, inquit ^b, *quia mitis sum, & humilis corde.* Gemina parvitas, humilitas & mansuetudo. Et illa interior, ista exterior parvitas: utraque tamen non parva virtus est: nempe quam parvulus ille tam magnus unicum magisterium profitetur. Hodie ergo conversus est Paulus, hodie desiit esse Saulus. Hodie factus est humilis, & mitis corde. Probat oris confessio cordis humiliatorem, dum clamat ^c: *Domine, quid me vis facere?* Magis autem probat ipsa collatæ gratiæ magnitudo, quæ nimirum tam multa, nisi multum humili, data non fuit.

Cæterum mansuetudo quoniam exterior quædam (ut diximus) parvitas, & ob hoc manifestior est, tripliciter nobis in conversione hac commendatur. Triplici quidem velut ariete mansuetudo nostra pulsatur, verborum iniuriis, damnis rerum, corporis læsione. In his tribus omnis exhibitio patientiæ, omnis exercitatio mansuetudinis. Probata est illa virtus, quam nihil horum videtur concurrere potuisse. Considerare libet quemadmodum Paulus super his omnibus in ipsa statim sua conversione tentatus, verè jam Paulus inventus sit, in hac parte verè mitis & patiens ^d: *Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare.* Durum eiusdem verbum, verbum increpatorium, plenum comminatione. Sanè quod ad corpus pertinuit, concussus est & prostratus in terram. An verò & damno quoque probatus est? Et valde. Siquidem ipsum ei lumen ademptum est oculorum, & *apertis*, ut scriptum est ^e, *oculis nihil videbat.* Experta est in his tribus & exercitata patientia Jobi quem in hac virtute opinatissimum DEUS exemplar dedit. Sed vestræ hoc industriæ relinquimus vestigandum. Sufficit nos monere formam veræ conversionis magna ex parte in hac mansuetudine constitutam, ut pudeat eos qui conversi esse debuerant vel in corporum læsione, vel in damno rerum, vel (quod magis indignum est) in verborum iniuriis inveniri perversos penitus & averfos,

lis necessariae parvitas exemplum.

^b Matt. 11. d

^c Act. 9. a

Mansuetudo tripliciter ariete pulsatur.

Sed ab eo Paulus illesus.

^d Ibid.

^e Ibid. Patientia Jobi.

